

УДК. 339.727.22

DOI: 10.31891/2307-5740-2021-290-1-43

ЛУПАК Р. Л.

Львівський торговельно-економічний університет

НАКОНЕЧНА Н. В.

Львівський державний університет внутрішніх справ

КУНИЦЬКА-ІЛЯШ М. В.

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕОФШОРИЗАЦІЇ ПОДАТКІВ

Визначено передумови, за якими виділяються основні характеристики необхідності розроблення та реалізації державної політики деофшоризації податків. Виділено переваги та недоліки офшоризації економіки, що дозволило зробити висновки про пріоритетність реалізації в країні політики деофшоризації податків. Визначено пріоритетні напрями реалізації державної політики деофшоризації податків: нормативно-правовий; фінансово-інвестиційний; техніко-технологічний; соціально-гуманітарний; економіко-ресурсний; ринково-інфраструктурний; інформаційно-аналітичний; інституційно-організаційний. Згідно із кожним напрямом сформовано інструменти державної політики деофшоризації податків.

Ключові слова: деофшоризація, податки, державна політика, офшорні території, податкові виплати.

LUPAK R.

Lviv Trade and Economic University

NAKONECHNA N.

Lviv State University of Internal Affairs

KUNYTSKA-ILIASH M.

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv

PRIORITIES OF THE STATE POLICY OF DEOFFSHORIZATION OF TAXES

The preconditions for distinguishing the main characteristics of the need to develop and implement a state policy of deoffshorization of taxes are identified. The importance of creating a regulated business environment in the country is indicated, in which the state ensures competitiveness, transparency, motivation of activity, and enterprises responsibly adhere to fiscal obligations. The advantages and disadvantages of offshorization of the economy are highlighted, which allowed to draw conclusions about the priority of the country's policy of tax deoffshorization. It is concluded that it is important to develop an effective system of monitoring and control over the use of offshore mechanisms by enterprises that create risks to economic development and worsen its security. The directions of realization of the state policy of deoffshorization of taxes are defined: normative-legal; financial and investment; technical and technological; social and humanitarian; economic resources; market and infrastructure; information-analytical; institutional and organizational. According to each direction the instruments of the state policy of deoffshorization of taxes are defined. Appropriate state policy should be implemented in the direction of reducing the attractiveness of offshore mechanisms and strengthening the tax liability of enterprises, while creating all possible conditions for this. The function of the state is, on the one hand, to provide sufficient motivation to increase the activity of offshore companies, and, on the other hand, to prevent budget losses of money capital, which can accumulate in the unfair use of offshore benefits. It is concluded that the state policy of tax offshoring should become one of the priorities in the country's efforts to adapt to globalization.

Keywords: deoffshorization, taxes, public policy, offshore territories, tax payments

Постановка задачі. Одним з основних завдань забезпечення достатнього соціально-економічного розвитку країни слід віднести створення регуляторного середовища, що стимулюватиме високоефективне виконання зобов'язань усіма економічними суб'єктами. Відповідно створюються умови підприємницької діяльності, які передбачають зміцнення конкурентоспроможності та економічного потенціалу суб'єктів підприємництва, збільшення чисельності ефективно функціонуючих підприємств, демонополізацію ринків. Також важливо забезпечити активізацію інвестиційно-інноваційної діяльності, збільшення частки продажу високотехнологічних та інноваційних товарів, впровадження сучасних засобів управління бізнес-процесами, розвиток міжсекторального, міжгалузевого співробітництва та державно-приватного партнерства у сфері конкурентоспроможності. Все це вимагає чіткого визначення функціональних складових за якими й відбуватиметься формування регуляторного середовища.

Відомо, що головним критерієм ефективності економічних операцій є формування необхідних фінансових результатів відповідно до яких на наступних етапах вирішуються завдання інвестиційного, інноваційного, соціального напрямів. Засвідчуватиме фінансову достатність суб'єкта підприємства збільшення обсягів господарської діяльності, підвищення ефективності та покращення фінансового стану і зниження рівня корпоративного боргу, формування та ефективного використання внутрішніх фондів інвестиційного забезпечення в отриманні конкурентних переваг тощо. Водночас, доречно стверджувати про задоволення фінансових цілей не лише на макрорівні, й враховувати інтереси суб'єктів (інституцій) вищого рівня. Головний акцент варто зробити на інтересах країни [1, с. 320–330; 2, с. 959–971; 3, с. 1–11].

Розглядаючи державну систему управління економікою в основному відмічають її інституційно-регуляторну, інвестиційно-стимулюючу, ресурсно-функціональну та іншу роль. Для створення ефективної

такої системи насамперед кожен із її учасників повинен виконувати відповідально свої зобов'язання. Якщо наголошувати на підприємствах, йдеться про дотримання податкових, тарифних та фіскальних норм господарювання. Але досить часто, а особливо при досягненні підприємствами великих масштабів, застосовується низка інструментів за якими можливо зменшеними такі витрати. Так, одним із популярних інструментів є використання офшорних територій, привабливістю яких є низький рівень оподаткування та спрощення процедур щодо їх сплати. Все це вимагає від держави розроблення політики, що дозволяє зменшити вплив таких зон, перешкоджає необґрунтованому переходу підприємств до офшорної моделі функціонування та активно стимулює розвиток підприємницької діяльності на внутрішньому ринку.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідженням питань щодо державного податного регулювання підприємницької діяльності займалися такі вчені, як С. Арбузов, О. Григорська, І. Д'яконова, О. Копилук, П. Куцик, А. Крисоватий, Т. Мединської, Т. Поливана, А. Соколовська, М. Тарасюк, Н. Руцишин, В. Сусіденко, Н. Чернишевої та ін. Вивченням системи офшоризації економіки, їх переваг та недоліків займалися А. Апель, З. Варналій, Т. Васильців, Ю. Волкова, В. Дергачев, С. Дронов, Д. Косе, В. Поляков, І. Туник, Б. Хейфец та інші. Втім для кожної країни застосування механізмів офшоризації має різні наслідки як позитивні (в міру розміщення таких зон на території країни), так і негативні (коли підприємства на внутрішньому ринку змінюють юридичну адресу та реєструються на офшорних територіях). За умов активного поширення офшоризації виникає необхідність державного втручання та реалізації політики деофшоризації податків.

Виділення невирішених частин. Проблеми врегулювання офшорних відносин залишаються не вирішеними вже довгий час і розпочалися вони із реалізації такої моделі оподаткування у міжнародній економіці. Кожна країна по-різному здійснює деофшоризацію податків, хоча й існують спільні характеристики, але розбіжності й передбачають впровадження удосконалених засобів та інструментів. Все це враховується у системі державної політики, реалізація якої повинна постійно корегуватися й реагувати на сучасні зміни у міжнародній економіці. Тому поряд із базовими характеристиками варто виділити ті, що постійно змінюються та потребують удосконалення.

Формулювання цілей. Метою статті є наукове обґрунтування концептуальних положень розроблення та реалізації державної політики деофшоризації податків, що передбачає виділення низки характеристик за якими необхідно здійснювати прогресивні зміни у регулюванні податкових відносин в країні.

Виклад основного матеріалу. Все більше підприємств використовують офшорні механізми для зменшення податкових виплат і часто це суттєво погіршує економічну безпеку країни. Привабливість офшорних територій обумовлюється (1) низькими податковими ставками, (2) спрощенням реєстрації підприємницької діяльності, (3) відсутністю державного контролю за фіскальними операціями, (4) оперативною можливістю вирішення широкого кола юридичних завдань, (5) низькою вартістю податкового адміністрування тощо. Безперечно, що такі переваги створюють додаткові можливості для інвестиційного розвитку підприємств в контексті якого вдається вирішувати в країні низку важливих завдань (соціально-економічного, інфраструктурного, інноваційно-технологічного значення). При цьому, відмітимо й негативні сторони офшоризації податкової системи, зокрема (1) посилюється внутрішній фіскальний контроль в контексті його стає складніше організувати підприємницьку діяльність, (2) обмежуються можливості у ліцензуванні низки видів економічної діяльності, (3) ускладнюється захист майнових, інтелектуальних, інвестиційних та інших прав при проєктуванні підприємницької діяльності, (4) обмежується доступ до використання сировинно-природних ресурсів країни тощо [4, с. 32–51; 5, с. 186–195].

Таким чином у країні повинна бути розроблена дієва регуляторна політика, що зменшуватиме привабливість офшоризації податків та посилюватиме у підприємств фіскальну відповідальність, при цьому, створюючи для цього усі можливі умови [6, с. 133–142; 7, с. 117–123]. Важливо, щоб державне регулювання деофшоризації податків відбувалося за визначеними напрямками та відповідними інструментами (рис. 1).

Висновки. При пошуку бізнес-структурами способів мінімізації податкових виплат все частіше використовуються офшорні території. Безперечно, що діяльність підприємств за такою моделлю має як переваги, так і недоліки для внутрішнього ринку країни і це вимагає впровадження якісного державного регулювання. Функція держави полягає, з одного боку, у забезпеченні достатньої мотивації до збільшення обсягів діяльності підприємств з офшорною реєстрацією, а, з іншого – не допустити бюджетних втрат грошового капіталу, які можуть акумулюватися при недобросовісному використанні переваг офшоризації. Саме державна політика деофшоризації податків повинна стати однією із пріоритетних при намаганні країни адаптуватися до глобалізаційних змін та посилити контроль за сплатою податків у країні.

Перспективно розглядати розширення напрямів пошуку прогресивних засобів та інструментів, що дозволяють підвищити ефективність податкових відносин та не допустити поширення негативних тенденцій при використанні офшорних технологій у підприємницькій діяльності.

Рис. 1. Пріоритетні напрями та інструменти реалізації державної політики деофшоризації податків

Література

1. Vasylytsiv T. G., Klipkova O. I., Lupak R. L., Mitsenko N. G., Mishchuk I. P. Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4. № 31. P. 320–330.
2. Havlovska N., Savina H., Davydova O., Savin S., Rudnichenko Y., Lisovskyi I. Qualitative substantiation of strategic decisions in the field of cost management using the methods of economic mathematical modeling. *Tem Journal*. 2019. Vol. 8. № 3. P. 959–971.
3. Frolova L., Zhadko K., Ilyash O., Yermak S., Nosova T. Model for opportunities assessment to increase the enterprise innovation activity. *Business: Theory and Practice*. 2021. Vol. 22. № 1. P. 1–11.
4. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам та забезпечення економічної безпеки України. *Економіка України*. 2021. № 2(711). С. 32–51.
5. Shevchuk V. O., Synchak V., Zaverbnyj A. S., Baranetska O. V. Determinants of the current account balance and output in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 3. № 30. P. 186–195.
6. Gontareva I. V., Hutsul I. A., Tkachik F. P., Mirosnik O.Yu. Fiscal efficiency of administration of duties Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. № 3. P. 133–142.
7. Lupak R. L., Kunytska-Iliash M. V. Conceptual Relationships between the Systems of Ensuring the Economic Security of the State and the Implementation of the State Policy of Import Substitution. *Problemy Ekonomiky*. 2017. № 2. P. 117–123.

References

1. Vasylytsiv T. G., Klipkova O. I., Lupak R. L., Mitsenko N. G., Mishchuk I. P. (2019). Monetary and financial policy of Ukraine: theoretical-empirical connections and priorities of state regulation. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 4. № 31. P. 320-330
2. Frolova L., Zhadko K., Ilyash O., Yermak S., Nosova T. (2021). Model for opportunities assessment to increase the enterprise innovation activity. *Business: Theory and Practice*. Vol. 22. № 1. P. 1-11
3. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L. (2021). Stratehichni imperatyvy derzhavnoyi polityky protydyiy hibrydnym zahrozam ta zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy [Strategic imperatives of the state policy of counteracting hybrid threats and ensuring economic security of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*. № 2(711). P. 32-51
4. Havlovska N., Savina H., Davydova O., Savin S., Rudnichenko Y., Lisovskyi I. (2019). Qualitative substantiation of strategic decisions in the field of cost management using the methods of economic mathematical modeling. *Tem Journal*. Vol. 8. № 3. P. 959-971
5. Shevchuk V. O., Synchak V., Zaverbnyj A. S., Baranetska O. V. (2019). Determinants of the current account balance and output in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. Vol. 3. № 30. P. 186-195
6. Gontareva I. V., Hutsul I. A., Tkachik F. P., Mirosnik O.Yu. (2018). Fiscal efficiency of administration of duties Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. № 3. P. 133-142
7. Lupak R. L., Kunytska-Iliash M. V. (2017). Conceptual Relationships between the Systems of Ensuring the Economic Security of the State and the Implementation of the State Policy of Import Substitution. *Problemy Ekonomiky*. № 2. P. 117-123

Надійшла / Paper received: 03.02.2021

Надрукована / Paper Printed : 05.03.2021